

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIODICH SATIRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

A LA PLATJA

—Si miran, no m' hi fico.

CRÓNICA

Las perdús, com saben bé els cassadors, son aucells que peonan y volan baix, á pesar de lo qual á Barcelona 'n tenim una qu' es un' águila en materia de remontarse als ilimitats espays de la fantasia y de la mentida.

En vigílias del viatge de 'n Canalejas va comensar á pegar esbranzidas plena de frenesí. ¡Y que 'n va descobrir de cosas y cosassas!

Coneixedora—aixó sí que no se li pot negar—de la psicologia especial dels seus lectors que constitueixen tota una classe, la classe devota fins á l' extrém de combregar ab rodas de molí sense fer escarafalls, va posar en premsa 'l seu aixut ingeni, y allá van guatllas, á gust del consumidor, que per aquesta mena de cassa no hi ha veda.

La Perdiu va descobrir de bonas á primeras qu' en Canalejas, en la nostra Barcelona ahont conta ab tants amichs y fins ab parents, no tenia casa ahont hostatjarse. Pera donarli alberch siguié precis recordar al Sr. Bosch y Alsina que l' última vegada que aná á Madrit va oferirli la casa per si may venia á Barcelona, y ara, al ferli avinent aquesta oferta, no gosá á dir que no, quedantse, aixó sí, com qui veu visions, perque—segons el criteri dels *perdigots*—certs oferiments se fan sols *de boquilla*, es á dir, ab la idea preconcebuda de que no han de ser acceptats. Aquesta manera especial de practicar la cortesía, cert que no figura en las bases de Manresa, pero ja 's cuidarán de afegirli 'ls *perdigots* en la primera *Assamblea* que se celebri al objecte de completarlas.

Un altre descobriment de *La Perdiu*.

«Els gastos de viatge y de propaganda de 'n Canalejas els paga l' ex-ministre de la seva butxaca particular, lo mateix que bona part dels obsequis—concerts y *serenadas* entre ells—que se li han fet á Valencia y se li projectan fer á Barcelona.

»En aquest concepte, l' ex-ministre de Agricultura, té pressupostadas 200,000 pessetas.»

Vejin lo que s' han perdut els coros de 'n Clavé, que la nit de la seva arribada tractavan de obsequiarlo ab una... *serenada*.

Veritat es—y aixó ho dihem nosaltres ab el mateix fonament que *La Perdiu*—que pot ser ja no 'ls hi hauria tocat res, perque las 200,000 pessetas del pressupost de viatge estavan agotadas de sobra, desde que l' incaute Sr. Canalejas, per medi de un seu agent, va entrar en tractes ab algún *perdigot*, que prometentli prepararli una recepció magnífica á Barcelona, es á dir venentli garsas per perdús, li va fer esquitxar un pico considerable.

¿Vostés no n' estavan enterats de aquest tracte?

Donchs es tan cert com el que *La Perdiu* suposa haver mediat entre un periodista, catalanista renegat, segons diu ella, redactor avuy de un diari llibertari republicá y un agitador de ofici, y del qual donava compte en forma dialogada, afirmant que l' escena va passar al menjadoret del primer pis de la fonda de Marina del Plá de Palacio.

L' entrevista entre l' agent del Sr. Canalejas y 'l *perdigot* va tenir efecte... ¿quina fonda hi posarém? posém'hi la *Fonda del Sabre*, en la forma següent:

El perdigot.—¿Porteu els quartos?

L' agent.—Aquí van. Pero ¿quina garantía 'm doneu de que serán ben empleats?

El perdigot.—La meva paraula. Sobre aquest punt podeu anárvo's'n descansat. Tots s' invertirán en tapar bocas dels que podrián anarse'n pel descúsit, y en la publicació de fullas, proclamas y cartells lar-

datoris—per cert que 'n tenim un de carácter artístich que s' está imprimint á ca 'l Utrillo, y que ha de fer molt cop.—

L' agent.—¿Paraula de catalá?

El perdigot.—¡Paraula de perdigot!

L' agent va esquitxar la mosca, va satisfer el seu dinar y 'l del seu company. Varen beure un' altra copa de Jerez y se 'n varen anar. No varen sospitar quí 'ls escoltava.

Una escena idéntica á la que segons deya, *La Perdiu* va presenciar.

Ab els mateixos diners del exministre de Agricultura, 'ls *perdigots* varen llensarse á la campanya difamatoria més desafortada. Ja 'ls tenian y havian d' emplearlos en fer la guerra á n' en Canalejas, de l' única manera qu' ells saben ferla, sense pararse en barras.

La Perdiu revolcantse pel toll y llensant esquitxos per tots indrets, no reparant las més de las vegadas en tirarse ella mateixa llot als ulls; els *perdigots* imprimint fullas calumniosas y preparant, en efecte, ab el concurs del pinta-monas Sr. Utrillo (no 'n Miquel, l' altre) el promés cartell artístich, que á no haverlo copat l' autoritat militar avants de la seva aparició, prometia ser un modelo d' art aplicat á la industria... de la calumnia jesuitica.

En efecte, els *perdigots* que tot ho saben, van descobrir qu' en Canalejas era un explotador de la classe obrera, á la qual pretén ara redimir.

Li atribuhian al efecte la qualitat de membre del concell dels arrossa's de Alcudia, ahont un número considerable de operaris treballan ficats tot lo día entre 'l fanch dels pantanos, com si l' arrós pogués cultivarse en sech, y pintavan horrors de aquella empresa.

Y no obstant, segons una carta enviada á *La Perdiu* per D. Lluís Canalejas, no era son germá l' ex-ministre 'l membre del concell dels arrossals, sino ell mateix, D. Lluís, el quí ho fou y no ho es avuy, reclamant com era de justicia que aixís se consignés...

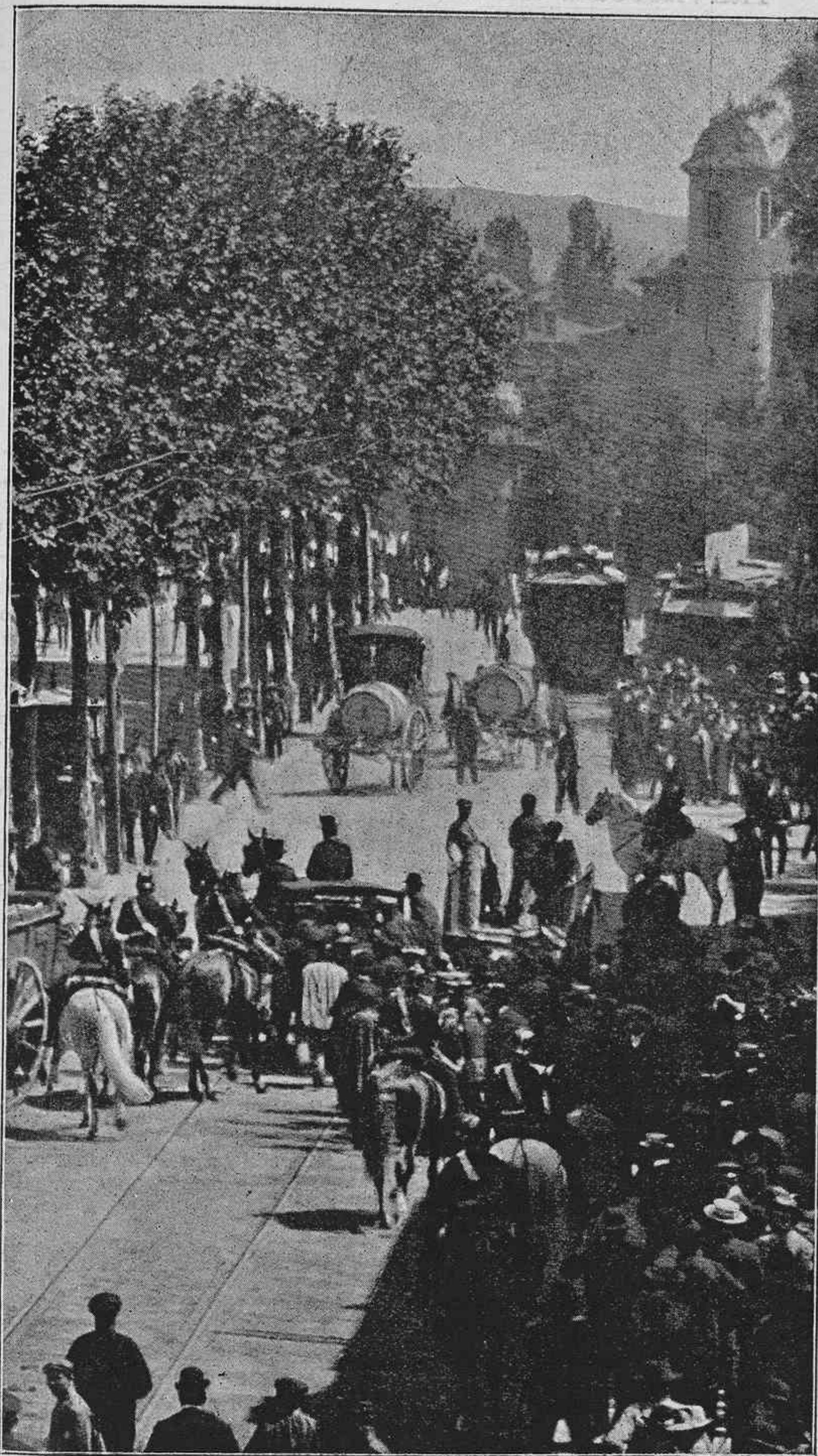
Y en efecte; *La Perdiu* ab aquella bona fé, ab aquell esperit de imparcialitat que forma la seva honrosa historia periodística, va esperar qu' en Canalejas signés fora de Barcelona pera publicar una carta que 'ls havia sigut enviada tres días avants. Y ho feu sense demanarli disculpa per la ofensa que havia tractat de inferirli. Una planxa bruta, com todas las que fan aquest pallassos.

Pero es alló:—«calumnia que alguna cosa queda»—diuhen els jesuítas, y á las bonas doctrinas dels Loyolas s' atenen els que tant treballan per la moralisació de la terra y per mantenir la formalitat del carácter catalá.

Vingué 'l diumenje, 'l día de l' arribada del home, un de tants dels que tot sovint el govern envia á Barcelona pera desbaratar la santa y regeneradora política dels regionalistas; l' arribada del *cómich nou*, com deya *La Perdiu*.

Y 's va veure ben clar qu' era 'l govern qui l' enviava, per la manera com las autoritats del govern el varen rebre. Davant de l' estació de Fransa ab el *despeje* de la imponent massa popular que l' esperava en actitud pacífica, y ab las cargas de la Plassa de Catalunya y de la Ronda de la Universitat que 'l Sr. Canalejas tingué ocasió de presenciar desde 'l seu allotjament, pogné cerciorarse de que, en efecte, *La Perdiu* tenia rahó; el govern el tractava d' amich.

L' ARRIBADA DE 'N CANALEJAS

Disolta la manifestació per la forsa pública, el cotxe del eminent orador demòcrata 's dirigeix al Parch.

Lluny de nosaltres jutjar la conducta del govern en las presents circumstancies, faltantnos la llibertat pera ferho com deuríam; pero, en cambi, no podém excusarnos de senyalar á *La Perdiu*, joyosa, triomfal, proclamant el fracás de 'n Canalejás, *la fugida* de 'n Canalejás, exclamant desde 'l fondo del seu cor:

Qui cantava ahir tas glorias
y exaltava tas virtuts,
es avuy el perdulari
que traydorament t' escup.

No 't fiquis 'hont no 't demanan,
no diguis mal de ningú,
no vulguis tractes ab ximplés
ni 't fhis may de ganduls.

—Es una ventatja. ¡Ja tením inutilisat un dels homes que més mal podían fer á Catalunya!

Com si *La Perdiu* y no la benemérita hagués guanyat la batalla, privant al poble del exercici de sos drets constitucionals á favor de la suspensió de las garantías.

No atiném á comprendre que pugui arribar á pitjor extrém la insensatés de un periódich qu' encare no feya tres días saludava la llibertat, á tanta costa y á forsa de tantas humiliacions obtinguda, de tres companys de causa, que foren víctimas del estat excepcional en que 's troba Barcelona.

Ningú, ni 'ls més adversaris del regionalisme, celebrá la desgracia de aquells joves mal aconsellats, com ha celebrat *La Perdiu* que als amichs y entusiastas del exministre demócrata 'ls signés tirada la caballería á sobre.

Bé es veritat que de no haverse fet aixís, Barcelona hauría donat de nou un testimoni admirable dels seus sentiments lliberals y democrátichs, en contraposició á las mesquinesas, raquitismes y hipocresías de tota la *perdigotada* reaccionaria.

Y aixó 'ls treu tant de tino, que fins els arrastra á benehir al mateix sabre que devegadas els assota!

P. DEL O.

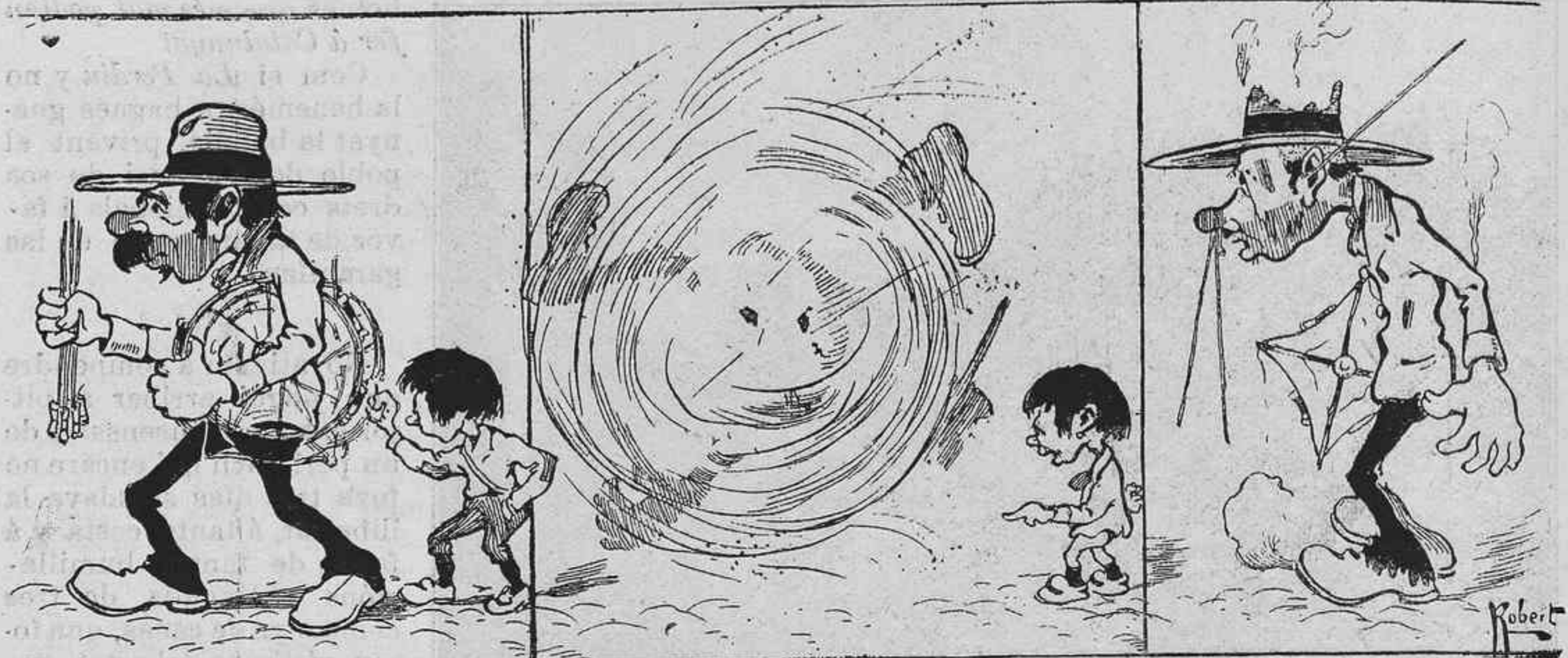
INSTANTANEAS

Lo que 't mani la conciencia
deus cumplir á plena llum,
tan si 'l gos lladra de rabia
com d' enveja brama 'l ruch.

Al tarat d' hipocresía
se 'l coneix d' un' hora lluny;
no bé 's palpa la butxaca
que ja mira cel amunt.

En aquesta vall de micos
passarás per llech ó lluch
si d' acás no capitulas
ab la mala fe y l' orgull.

TRAVESSURA INFANTIL

—A veure: posemhi un misto: me sembla que farà gracia.

—¡Miréu la roda com roda y l' home ab quin brillo salta!

—«Aquí da fin el sainete. ¡Perdonad sus muchas nafras!»

De la noya que fa 'l vano
per tothom, aparta't lluny;
altrement podran ben dirte:
quí jemega, ja ha rebut.

J. BAUCCELLS PRAT

VIATJE INÚTIL

—¡Victoria!—va cridar la muller del senyor Prats, presentantse davant del seu home ab el diari a la mà.—Lo qu' es aquesta vegada sí que no tens excusa. Mira qué diu aquest anunci.

Y ab accent que l' emoció feya patétich, va posarse a llegir:

«Ganga. En el pueblo de Vallestret hay para al-

LA PROBA DEL OU

—¡Verge pura!... ¡Mossén Cinto!

quilar una pequeña torre amueblada, por cinco duros al mes. Bonitos paisajes con mucho arbolado. Razón: en el mismo pueblo, calle Mayor, á cal Borni.»

—¿Qué tal? ¿Qué contestas ara?

El senyor Prats va declarar-se vensut. La seva dona tenia rahó. Feya tres anys que cada vegada que la senyora Munda li parlava d' anar á passar l' estiu á fora, li tapava la boca ab arguments d' ordre económic ó ab camándulas de carácter artístich.

—Ets un cap desbaratat—li deya.—¿Ja has reflexionat sobre 'l daltabaix que implica aixó de passar l' estiu á fora? Si meditessis una mica, ni las farías sisquera semblants proposicions. Calcula lo que ha de costar una torre, llogada per mesos; pensa ab els gastos del transport del mobiliari y, sobre tot, considera una cosa: ¿ahont la trobarás una torreta petita, com la necessitem nosaltres, pero provehida d' arbres y paysatjes bonichs?—

L' anunci que la senyora Munda acabava de fregarli pels nassos era un acorralament en tota forma. Bonitos paisajes, arbolado, amueblada... y ¡cinch duros al mes! ¿Qué podía replicar? Ni una paraula. Davant d' un conjunt de circunstancias tan abrumador, no hi cabía més que una resposta: agafar inmediatamente el tren, y anarse'n á Vallestret á veure la providencial torreta.

Aixó es lo que 'l senyor Prats va resoldre fer, sense pensárs'hi gens ni mica.

—¿Tant mateix te 'n hi vas?

¿Quín remey me queda? Vallestret es á quatre passos, y avuy mateix puch tornar á ser aquí.

—Ara no 'm vinguis ab novas excusas. Pensa que per cinch duros no 's pot ser massa exigent.

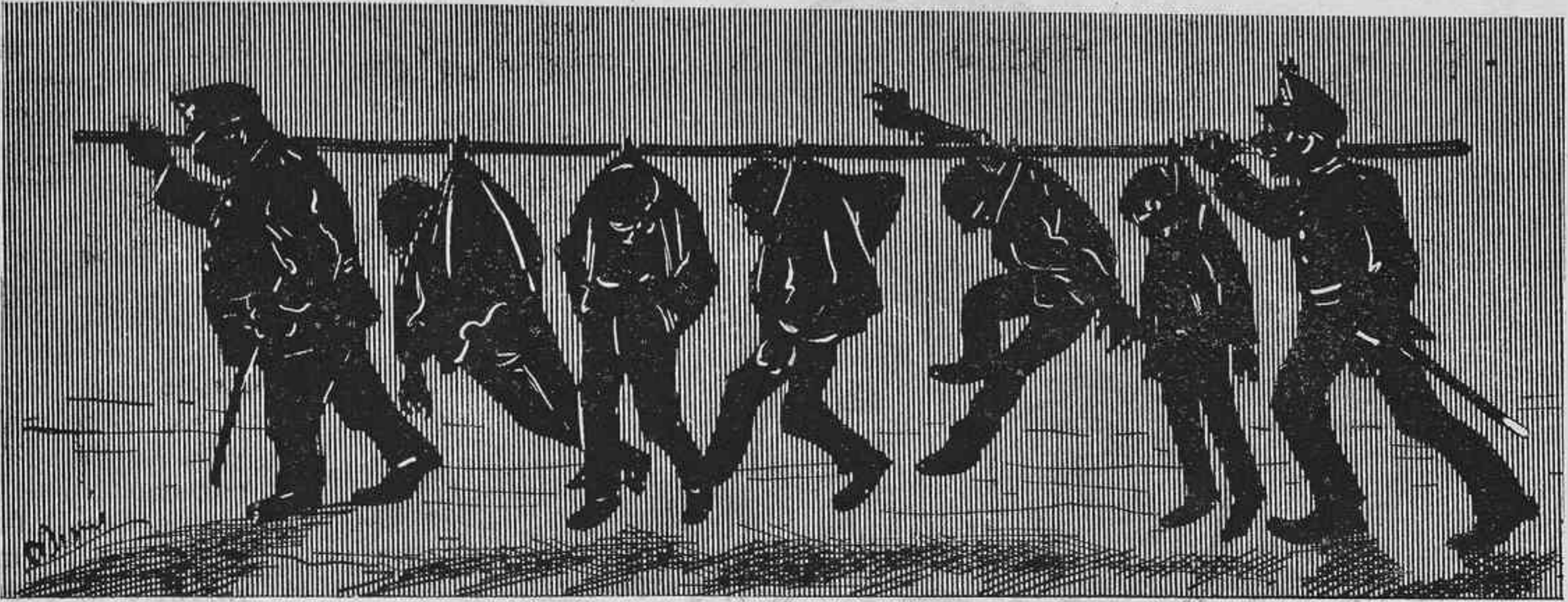
Estigas tranquila: mentres el moviliari pugui tan sols anar, y 'ls paysatjes de que parla l' anunci siguin realment frescos y agradables, ja 'm donaré per satisfet.—

En menos de dugas horas de ferrocarril va recorre 'l senyor Prats la distancia que separa á Barcelona d' aquell recó de montanya.

No havent estat may á Vallestret, la primera impressió que 'l poble va fer al honrat barceloní no fou massa falaguera. Enclotada la població entre dos turóns, cuberts de vinyas rosegadas per la filoxera, y voltada de terras secas y mal cuydadas, el senyor Prats al veure alló va tenir por d' haverse equivocat.

CONSEQUÈNCIES DE LA VERBENA

RECULLINT JUERGUISTAS

L' últim viatge.

—¿Es á Vallestret aquí, no es cert?—va preguntar á un baylet que jugava ab un gos, revolcantse pastorilment al peu d' un marje.

—Sí, senyor.

—¿Sabs ahont es á cal Borni?

—La darrera casa del cap d' amunt d' aquest carrer.—

El tal Borni, qu' entre paréntessis no n' era, pero que havia tingut un avi ó un besavi que n' havia sigut, al saber que 'l senyor Prats hi pujava de Barcelona per lo del anunci, 'l va rebre molt bé.

—Es una torreta petita—va dirli;—pero per una familia reduhida, com sembla que son vostés, n' hi ha prou per passarhi l' estiu com uns patriarcas. Vingui, que li ensenyaré. Es aquí al tombar.—

Caminaren un centenar de passos, y aturantse davant d' una construcció senzillíssima, que sols acudint á la més exagerada adulació podia ser calificada de *torre*, el Borni obrí la porta é invitá al senyor Prats á entrar.

—Comensi á mirar—va exclamar ab un tó molt paregut al qu' emplean els subastadors quan ponderan els mérits y qualitats dels géneros que tractan d' endossar al públich:—veji si per aquest preu, ha vist en lloch una torreta més hermosa y ben acondicionada.—

Bastant lluny estava 'l bon barceloní de participar de l' opinió del borni; pero tenint present lo dels cinch duros al mes, feya 'ls ulls grossos y escoltava somrihent las laudatorias exclamacions del vehí de Vallestret.

La casa, sense ferli disfavor, era reduhida, mesquina, pobre. Un petit recibidoret, un menjador, la cuyna, dos quartos per dormir, una miseria de eixida... y parin de contar.

—Ja li he dit—tornava á exclamar el Borni, anticipantse als reparos que 'l senyor Prats li pogués posar:—un palau no ho es, pero per cinch duros mensuals...—

En tot aixó, 'l pobre foraster no acabava de veure 'l mobiliari.

—¿En l' anunci, no diu que la casa está amoblada?

—Bé ho está—respongué 'l pagés ab admirable aplóm:—amoblada sense *luco* ni requincallas inútils, pero ab tot lo necessari per seure, per ferhi 'l menjar y per dormir.—

Agafantho al peu de la lletra, el Borni no mentia

Hi havia lo necessari per seure, desde 'l moment qu' escampadas aquí y allá s' hi veyan cinch ó sis cadiras; per dormir hi havia dos catres, y en quant al menatge de la cuyna, ni 'ls plats que l' adornavan passavan de vuyt, ni entre cassolas, ollas y paellas arribavan á quatre.

No obstant, ab pensar ab lo coll avall que la senyora Munda tenia ja la torre, el bon senyor passava per tot, considerant qu' en últim terme d' una manera ó altra s' arreglarían.

Però hi havia un punt, el més essencial de tots, que no 'l veyia prou clar y sobre 'l qual era indispensable entendre's.

—¿Y 'ls arbres?—va preguntar el senyor Prats—¿Y aquells paysatjes tan bonichs á que 's refereix en l' anunci?

—¿Que no 'ls ha vist?

—¿Ahont?

—¡Vingui, home de Deu!... ¡Aquí 'ls té!—

Y dihent aixó, el Borni va tornar-lo á portar á la pessa més próxima á la cuyna.

—¡Guayti si son hermosos!

De ben poch va anarsen'hi com el senyor Prats no va posarse á plorar.

LA MALAVENTURA

—¿Ez dir que 'm dará carbaza?... ¡Ja m' ho penzava que aixó acabaría ab un dezengany!

INAUGURACIÓ DE LA TEMPORADA

El Sol ja comensa á picar.

Els paysatjes que tan ponderava l' amo de la torre... jeran pintats á las parets del menjador!

Fora dels arbres, escandalosament verds, qu' en ellas figuravan, no se 'n veyá cap més en lloch.

A. MARCH

UNA CALAMITAT

Sí, que l' Edison es un gran home y un dels físichs mes notables dels temps moderns, ho crech ab tota sinceritat; pero ¿per qué redimontri va inventar el fonógrafo? ¿Quina fou la seva intenció al donar al públich aquest aparato singular, que lo mateix reproduheix la veu de la Patti, que 'l xiulet del carril, que 'l lladruch del gos?

¿Quins fins el guiavan? ¿El de conservar indefini-

dament en la seva propia salsa l' accent dels grans oradors, el *do* de pit dels grans cantants, las inolvidables paraulas dels sers per sempre perduts, de las personas estimadas?

Si realment era aquest el pensament del sabi yanki, hi ha que confessar que li ha succehit á n' ell lo que moltes vegadas passa als constructors de ganivets, que 'ls fabrican ab la hermosa intenció de que serveixin pera pelar patatas y á lo millor resulta que hi ha qui 'ls utilisa pera cometre crims.

M' agradaria que l' Edison s' arribés avuy á Barcelona, pera que 's convencés del magnífich regalo que ab el seu invent ha fet á l' humanitat qu' encare té oído.

—Vingui—li diria, fentlo sortir á la galería del meu pis:—tregui 'l cap aquí, apliqui l' orella y ¡avergonyessis de la seva obra!

En una de las casas de la nostra *po-ma*,—alló de *manzana*, es massa antich y massa castellá—ha vingut á viurehi fa un parell de mesos una familia, que á la quenta no té res que fer.

Y aixís com avans el que no tenia res

que fer pentinava al gat, avuy, aprofitantse dels descubriments moderns, s' entreté ab el fonógrafo.

Alló es inaguantable. A qualsevol hora del dematí, de la tarde, del vespre se sent l' embut del aparato, escampant per l' ayre sas ingratas notas.

Y com el tal aparato está precisament situat á la galería, no sé si perque li toqui la fresca ó en *obsequi* als vehins, es inútil dir l' algarabía qu' en aquellas eixidas s' arma desde que surt el sol hasta que 's pon la lluna.

Allí tot s' arregla á cops de fonógrafo.

¿Que la criada no te encare l' esmorzar fet? Mentres la familia l' espera, un parell de pessas de música.

¿Que la criatura plora y no vol callar per més munyecas que li donan? Una mica de nyigo-nyigo y tot queda apaciguat.

¿Que arriban las senyoretas? Fonógrafo.

¿Que venen visitas? Fonógrafo.
¿Que la senyora té mal de caixal? Fonó-
grafo.

¿Que la cambrera ja ha espolsat el saló y
vol distreure's una mica? Fonógrafo.

¡Y quin fonógrafo, válgam sant Nen y
sant Non!

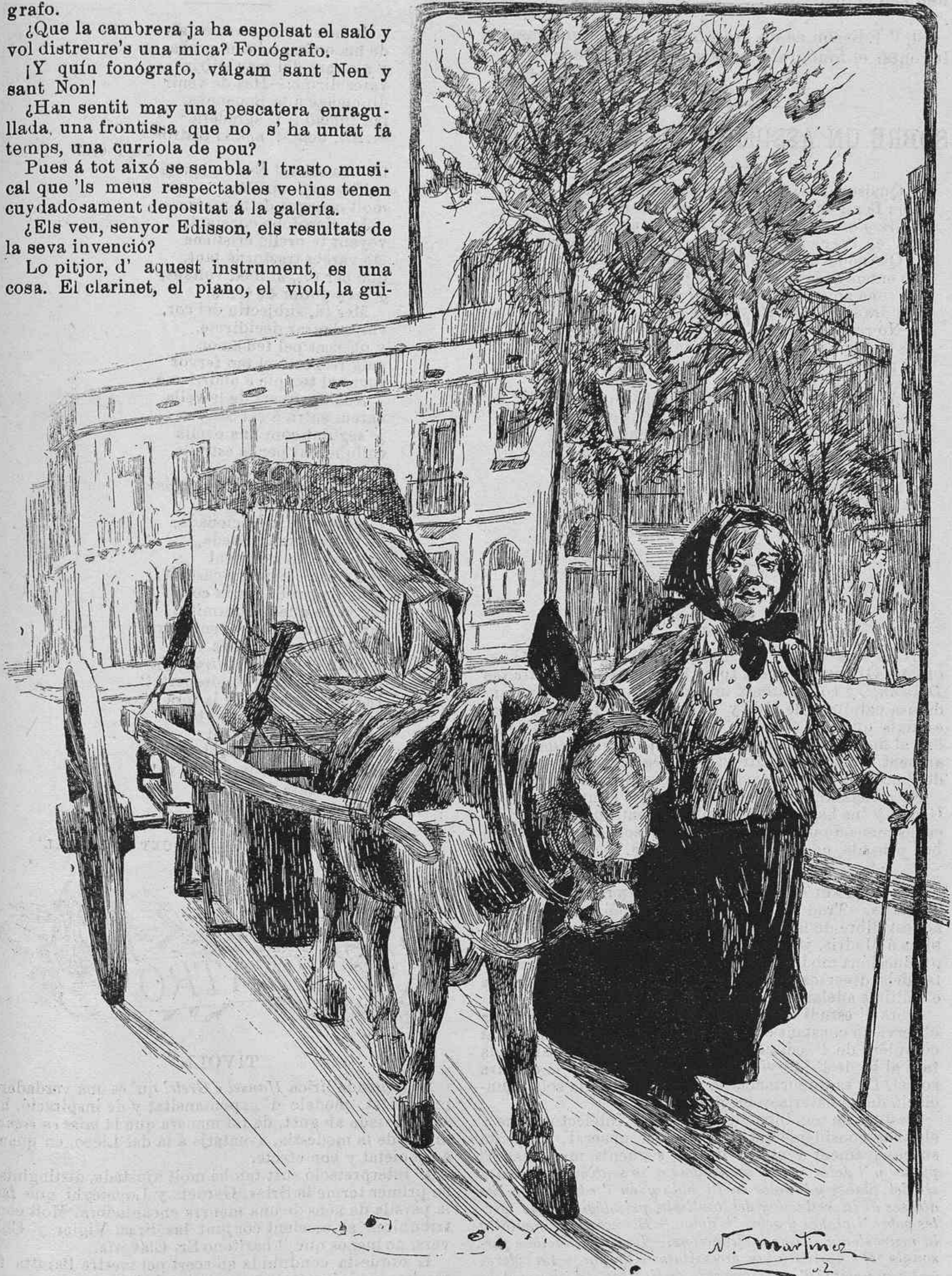
¿Han sentit may una pescatera enragu-
llada, una frontis-a que no s' ha untat fa
temps, una curriola de pou?

Pues á tot aixó se sembla 'l trasto musi-
cal que 'ls meus respectables vehins tenen
cuydadosament depositat á la galería.

¿Els ven, senyor Edison, els resultats de
la seva invenció?

Lo pitjor, d' aquest instrument, es una
cosa. El clarinet, el piano, el violí, la gui-

NITS DE VERBENA

—Regularment, el que fa ballar á la gent es el govern; pero en nits com aquesta, la faig ballar jo.

tarra no 's tocan sino mitjansant l' esfors del afi-
cionat. ¿Vol divertir-se? ¿Vol fer so oll? ¿Vol ator-
mentar als vehins? Pues no li queda més remey
que posarhi 'l buf ó las mans; es á dir, necessita

escarrassarse. Ab el fonógrafo aixó no hi es. S' hi
dona senzillament una mica de corda, y ell sol s'
ho arregla tot: roda, toca, diverteix á la familia, fa
callar á las criaturas... y posa un cap com uns tres

quartans als pobres vehins, qu' en tot alló no hi tenen cap culpa.

Sí, l' Edisson es un gran home; pero si no hagués inventat el fonógrafo, encare ho seria més.

MATÍAS BONAFÉ

SOBRE UN ASSUMPTO D' ACTUALITAT

Qualsevol día 'm poso á arreglar dramas com fa algun escriptor... de campanillas, y arreglaré á en Tolstoi, á n' en Giacosa, á n' en Praga... á n' el Ibsen y á n' en Xéspir.

Qu' aquests autors, encare que notables no entenen prou bé l' art, y necessitan qu' una ánima piadosa 'ls hi puleixi sos dramas atrassats y defectuosos.

No respectaré res. Tots els assumptos els tractaré á mon gust, y hont hi hagi nervi hi posaré un bon xich d' horxata ó tila: y allí hont digui melóns, diré: *¡naranjas!*...

Aixó es lo que vull fer. Qu' encare que 'm falti un nom... y una gran barra... crech sortirne lluhit y victoriós, perque aquí á Espanya, el públich tot s' ho *mama* y may protesta.

Aixó faré. Y després, si 'ls periódichs claman al cel, al veure tanta injuria, callaré com un mort, com fa en Villegas, davant de la valenta y justa crítica.

ANDRESITO

LLIBRES

LA SAMARITANA, novela original por LAURA GARCÍA DE GINER. Forma 'l tomo 82 de la popular *Colección Diamante*, y constituheix una novela genuinament andalusa palpitant de vida y en extrem interessant. Tant es aixís que una vegada s' ha pres el llibre no 's deixa fins al final, trobantse 'l lector molt bé dintre de aquell ambient simpálich y atractiu, y seguint las peripecias de l' acció informadas en la mes expontánea naturalitat.

No coneixíam el nom literari de D.ª Laura García de Giner, y 'ns ha sorprés agradablement que de las delicadas mans de una senyora n' haja sortit una obra tan ben pensada, com notablement escrita.

LA EDUCACIÓN DE LOS SENTIMIENTOS, por P. F. THOMAS.—Traducción de Ricardo Rubio.—Forma part aquest llibre de la *Biblioteca científico-filosófica* que 's publica á Madrit, y que tanta preferencia ve donant á las produccions modernas degudas als escelents especialistas dels diversos rams de la filosofia, tractats segons els últims adelantos del criteri positivista.

Obra d' estudi la de P. F. Thomas, subordinada á la observació constant es, com indica 'l seu títul, un tractat complert de l' educació dels sentiments, encaminada tant al bé de l' individu com al progrés de la cultura social. De sa importancia 'n dona una idea la sola enunciació de la materia que compren.

Després de una introducció sobre l' Intelectualisme y algunas consideracions de carácter general, presenta successivament l' estudi de las següents materias: *El plaher y 'l dolor.—Las sensacions y 'ls sentiments.—Frucció del plaher y 'l dolor en la vida y en l' educació.—Els abusos de la reflexió y del análisis psicológich. Sos efectos sobre 'l plaher y sobre 'l dolor.—El recárrech mental y la neurastenia.—Las inclinacions.—Las inclinacions personals. Els apetits y las necessitats.—La por.—La cólera.—La necessitat d' emocions y la curiositat.—L' amor á la independència.—L' instint de propietat.—L' amor propi.—Las principals desviacions del amor propi.—Las inclinacions sociales.—L' amiatat.—L' amor á la patria.—La simpatia.—La pietat.—La emulació.—El culte dels grans homes.—L' amor á la veritat. La mentida.—L' amor al joch.—L' amor á lo bell.—L' amor al bé.—El sentiment religiós.*

RATA SABIA

SORPRESA

Ja ho sabs: me vas exigir de ma estimació una proba, y abusant del meu sufrir, vares dirme:—Has de venir diumenge á la Bonanova; fan funció... t' agradará.

—¡Ah, hem d' aná al teatro?

—¿Y ara?

¡A una missa! Ens va invitá un jovenet capellá molt conegut de la mare.—

Jo, clerófofo constant, veyent ta orella cristiana me vareig trastorná tant, que per tot, al meu voltant, gosava pudor de llana.

Mes tú, subjectiu del cor, vares lograr decidirme, y obcecat pel teu amor vaig respectá el teu fervor anant al temple á aburrirme.

Acompanyats de la vella, varem entrá á cal Senyor, jo seguint com una ovella enlluhernat per la estrella del meu ridícul candor.

De llums la iglesia *enjoyada* ja no hi cabía mes gent, l' atmósfera infeccionada, de beatas gran llopada, de *paters* un regiment.

Un cant manso y ensopit com vingut de fonda cova me va fé quedá adormit... ¡gran festa! un jove entendrit celebrava missa nova.

Vaig despertar... *¡triste aurora!* ¡ni may qu' hagués despertat! La meytat dels *fiels* ja fora la gran festa feya un' hora que s' havia ja acabat.

Jo 't buscava ab gelosía per la iglesia... ¡y era en val! la teva mare dormía... tú erats á la sacristía ab el jove capellá!

SISQUET DEL FULL

TÍVOLI

La llegenda lírica *Hansel e Gretel* qu' es una verdadera preciositat, modelo d' expontaneitat y de inspiració, ha sigut posada ab gust, de tal manera que la *mise en scena*, dintre de la modestia, aventatja á la del Liceo, en quant á propietat y bon efecte.

L' interpretació surt també molt ajustada, distingintse en primer terme la Srtas. Gardeta y Lopeteghi que fan la parella de nens de una manera encantadora. Molt contribuiren al escelent conjunt las Sras. Vigier y Chivers, no menos que 'l barítono Sr. Clavería.

L' orquesta conduhida ab acert pel mestre Baratta fa resaltar els primors de qu' está brodada la partitura.

Dels coros ne parlaríam si n' hi hagués... No sé qui pot haver donat entenent á la direcció escénica de suprimir l' únich que hi ha, al final, y que tant arrodoneix l' exquisida creació del Humperdinck. Sa substitució per un ball, que per mes que diguin, no sembla escrit pel mateix autor, resulta altament desventajosa, y á nosaltres per lo menos ens ha produhit una verdadera desilusión.

ELS FOCHS DE SANT PERE

Llopert

Dibuix de J. LLOPART

—Jo no m' acontento saltant focs, com el vulgo: necessito saltar volcans.

EXCURSIONISTAS

—Sí, nova; lo que jo dich: fet y fet, lo millor es agafar els trastos y anarse'n una temporadeta á fora.

NOVEDATS

Benavente ab el títol de *Amor de amar* ha escrit una obreta qu' es una pintura preciosa dels sentiments y frivolitats elegants de l' época de Lluís XV. El mérit principal de aquesta producció es l' ambient d' época que respira. Se veu que 'l Sr. Benavente pera reproduhirlo ha sabut triar molt bons modelos. També ha demostrat gran vivesa d' ingeni en el diálech esmaltat de frases molt felissas.

La interpretació á cárrech de la Sra. Pino, la Srta. Bregon y 'ls Srs. Morano y Tallaví, molt ajustada y primorosa.

Y á pesar del valor de l' obra y sa esmerada interpretació, al públich elegant del dimecres no li va entrar, sens dupte per deficiencia de cultura literaria y artística, y fins hi hagué qui 's va permetre donar mostres del seu desagrado.

Está vist qu' eternament será cert aquell ·dagi que diu: «No s' es feta la mel per la boca del ase,» perque, en major ó menor número, d' ases n' hi haurá sempre.

CATALUNYA

L' académich Cavestany autor del drama *El Leoncillo*, ha pres la figura de Carlos I en el seu retiro de Yuste, pera presentarlo embabiecat ab las travessuras de un minyó, que després resulta ser el seu fill bastart D. Joan de Austria. Las vacilacions del emperador que tan aviat vol tornar al mon com quedarse en el seu retiro, y l' anarse dihent els personatjes els uns després dels altres que 'l noy aquell tan entremaliat es el fill de Carlos constituheixen tota l' acció del drama, ab lo qual se compondrá quant pobre y desprovehida de interés ha de resultar.

En cambi está anegada en un verdader devassall de retórica. Els personatjes semblan creats expressament no pera entregarse als embats y á las lluytas de las passions, sino pera dir llargas tiradas de versos rimbombants, y algunas vegadas ab cada ripi qu' esborrona.

Una obra de aquesta naturalesa, feta sense estudi de la historia ni la mes mínima penetració de la psicología dels personatjes, avuy día ja no pot sostenirse. Es un cas de atavisme literari impotent pera donar fruyt.

Els actors van dir els versos ab galanura, sobressortint el Sr. Thuillier, que per cert va ferse una cara d' emperador, que tenia molts punts de semblansa ab la de 'n Planas y Casals.

GRANVIA

El tren de los maridos de 'n Benavente, té un acte pri-

mer, encare que poch nutrit de acció, ben ajustat en lo que respecta al dibuix dels personatjes.

Pero en l' acte según l' obra pren un nou sesgo, convertintse en una farsa d' enredo tan inconsistent com desmanjada. Al Sr. Benavente li falta aquella graciosa desenvoltura que distingeix á altres autors de aquest género, y tant com el tren dels marits es ell qui també descarrila.

En el diálech hi ha algunas frases xistosas, y fins massa punxagudas.

La interpretació poch ajustada y falta d' exponents neitat.

En l' entremés *Los piropos* dels germans Alvarez Quintero posat en escena á benefici del actor D. Ricardo Manso, els autors fan gala novament de saber emplear la nota pintoresca ben amanida de saladas ocurrencias.

L' obra sigué rebuda ab contínuas riallas y nutrits aplausos.

N. N. N.

DIVERTIMENTS

¡Ma, noy, quína gatzara uns quants companys de broma vam fé' el dilluns passat per ser verbena de sant Jöan. Per llá á dos quarts de dotze vam sortir de l' Alhambra y xano xano donarem una volta respirant l' agradable olor del oli de las paradas de bunyo's y cocas.

Varem comprá una coca de tres metros y menjant y cantant y fent tabola per tabernas, cafés y... ¡no ho preguntis! vam aná á fé una ronda bevent aquí uns quants *dobles* de cerveza, allá una *graciosa*, y entre porróns de vi, gots de mistela, cigalóns de la dolsa, y fumá y... ¡samacilla!

estavam á las tres fets unas monas.

Per esperar fins qu' apurtés el día ens ne vam aná una hora á las caderas del passeig de Gracia ahont ens vam adormí una llarga estona. Quan el sol apuntava

GENT DE PAPER

—Que vajan dihent que 'ls negocis no marxan. Jo, entre la mort de 'n Robert y la de mossén Cinto, l' erupció de la Martinica y l' arribada de 'n Canalejas, ja estich á punt de ferme un chalet.

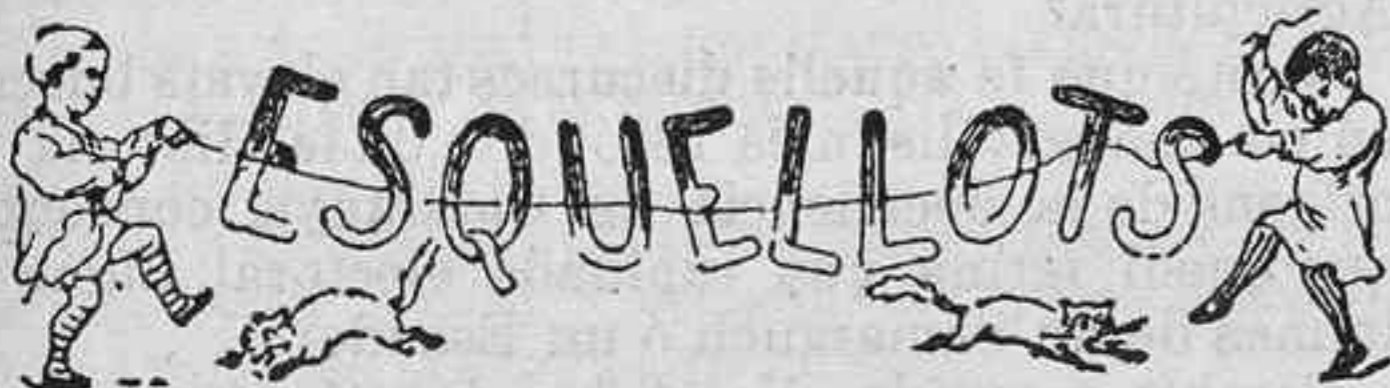
iluminant las nostras caras grogas
 Rambla avall fins á mar, cap á can Tunis
 á mullans una mica la persona
 y á cal Pepet á fer la costellada
 ab aquell ali oli qu' enamora
 y t' invita á fer tragos y mes tragos
 fins á deixarte convertit en bota.

Enregollats, cayent de son, pro encare
 fent vius esforços per portá á la boca
 la forsada rialla,
 la cansó escandalosa
 ó el xiste brut per mantenir la gresca,
 tornavam á las deu á Barcelona
 cayentnos sobre 'l cap l' ardenta calda
 d' un sol de juny capás d' escaldá un home.

A sota de Colon vam despedirnos
 y suats, mitj borratxos, bruts de roba,
 se 'n va anar cadascú á la seva casa
 á ajassarse una estona.

Demá qu' es la verbena de San Pere
 repetirém la broma.

JEPH DE JESUS

La Perdiu ha obert las sevas columnas als projectistas del monument á Mossén Cinto.

Y no 'n vulguin mes de ideas y de pensadas.

L' un voldria situarlo á l' entrada del Port, sobre un dels morros de l' escollera, no sabém si ab una canya de pescar, ab lo qual simbolisaría la paciencia, una de las virtuts que mes va practicar l' ilustre difunt.

L' altre ja l' alsa un bon xich mes y proposa que se 'l coluqui al cim de Montjuich, no diu si sobre la torre del vigia, ab aquell joch de bolas tan característich que senyala l' arribada dels barcos.

Aquest está perque se 'l posi al mitj de la Plassa de Catalunya: aquell perque se 'l puji dalt del Tibidabo.

Hi ha qui allargant la vista més lluny se fixa ab la montanya de Montserrat, dedicantli una roca ab unas lletras de cristall que al ser feridas pel sol fessin la rateta. Y no falta, en fi, qui proposa que 's transformi 'l Caball Bernat en estatua del immortal poeta.

Ja ho venhen: de ideas bonas ó dolentas, no 'n faltan. Lo que falta son quartos.

Vuit dias cumpliren dimars de la mort de Mossén Cinto: avuy divendres ne compleixen també vuit del seu enterro. Una senmana després del sepeli del Doctor Robert els companys de causa ja havían reunit alguns milers de pessetas pera 'l monument, com si temessin que 'l cadáver se 'ls refredés y ab ell el seu entusiasme. En cambi, pera l' ilustre autor de l' *Atlántida*, *Canigó* y *Flors del Calvari* no han tret encare un céntim... ni 'l treuran.

¿Qué se 'ls ne dona de aqueixa gloria literaria de la terra als que no senten altre estímulo que 'l bull de las malas passions políticas?

¡Pobre Mossén Cinto!

Mentres visqué, 'ls perdigots cuydavan á matarlo ab sas verinosas picadas.

Y una vegada mort—ja ho estém veyent—parlant de un monument qu' ells no han de fer, y d' empassarlo ara aquí ara allá, no fan més al cap-de-vall que *passejarse'l*.

La ressenya de l' arribada y estancia de 'n Cana-

OBSERVANT EL CEL

—¿Qué 't sembla que resigna aquesta lluna?
 —¡Qué vols que resigni!... Pochs quartos.

lejas á Barcelona publicada per *La Veu de la Catalunya* es un teixit espés de falsetats, urdidat ab la més perversa intenció.

—No pot mentirse ab més descaró—dirán els que varen tenir ocasió de pressenciar els fets, y fins els que no haventlos presenciat s' hajan pres la molestia de cotejar la ressenya de *La Veu* ab la dels demés periódichs de la localitat, inclús els declarats adversaris del ex ministre demócrata.

Sols en una cosa s' ha mostrat sincera *La Perdiu*: en arrancarse la careta regionalista pera mostrar sa fas biliosa marcada ab l' expressió de totas las malas passions reaccionarias.

Una noticia que va descuydarse de publicar *La Perdiu*:

«Entre altres llibertaris ha visitat al Sr. Canalejas, el Sr. Cornet y Mas, director de la Maquinista terrestre y marítima.»

Bona ocasió s' ha perdut al mateix temps d' encomenar al dibuixant Sr. Cornet la caricatura del seu oncle, presentantlo com un segón Lerroux.

La proposició presentada al Consistori demanant que 'l nom del carrer de la Porta-ferrisa, sigui cam-

UN' OBRA FAMOSA

La Pulga ja torna á ser aquí.

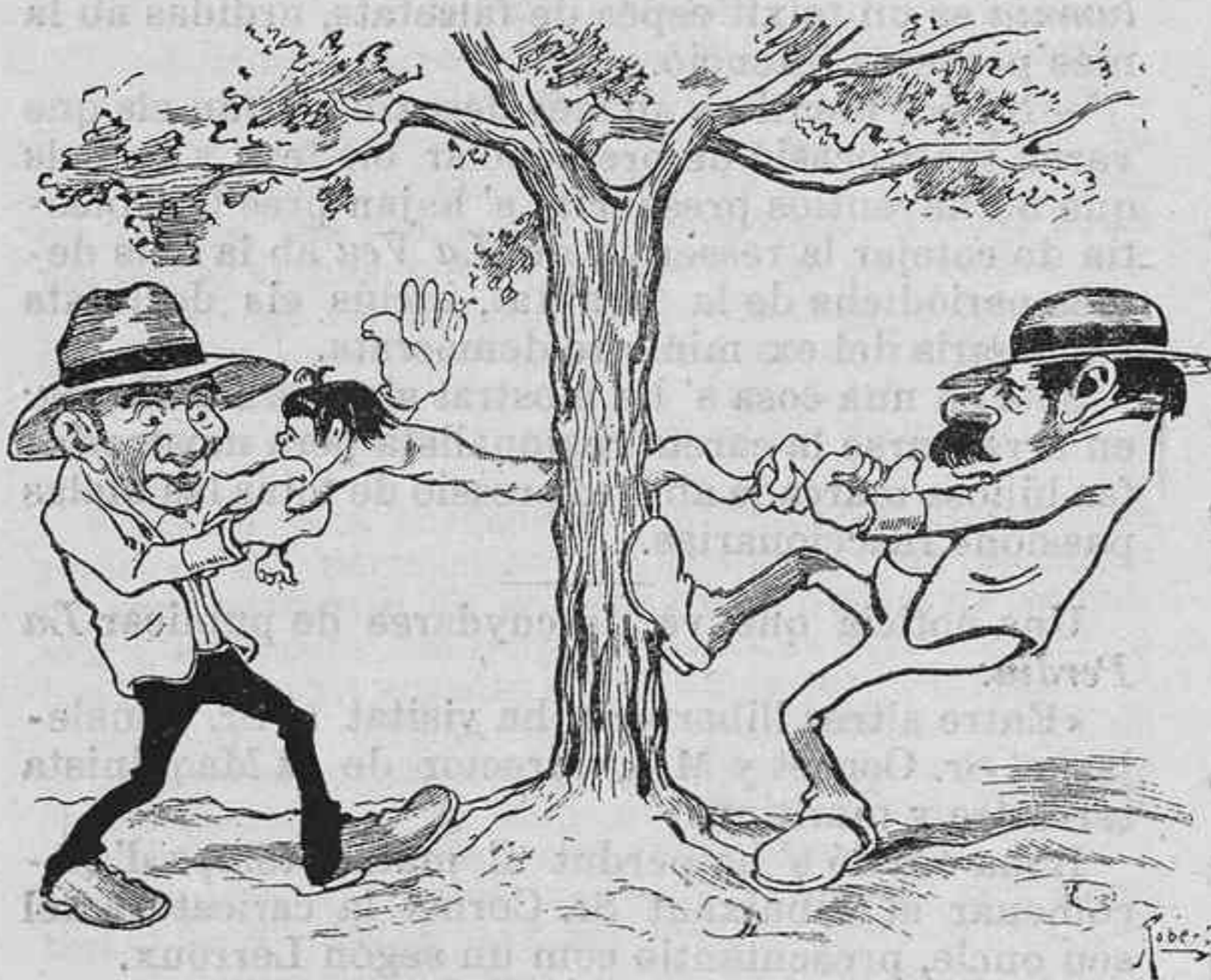
biat pel de Mossén Cinto, va treure de test als perdigots. Ni que 'ls hagués picat una vespa.

Ja 'm tenen al Sr. Puig y Cadafalch alegant que Porta-ferrisa es un nom històrich. Pero escolti el senyor Puig ¿y 'l de la Riera del Pí no era també un nom històrich? ¿Cóm no presenta una proposició al Ajuntament reclamant que se li restituheixi en lloch del nom del Cardenal Cassanyas que avuy ostenta?

¿Es que l' autor de aquella pastoral condemnant á la llibertat y á civilisació moderna es més digne de ser honrat en vida, que no de serho després de la seva mort el poeta més gran y admirat de la terra catalana?

Jo ja ho veig; al carrer de la Portaferrissa hi viu el marqués de las Cinquillas, y precisament sobre

COSTUMS POPULARS

—¡Enrera á tota máquina!...
—¿Vols dir qu' en compte de juntarlo, no l' allarguém?

las parets de la seva morada hauria de fixars'hi la placa indicativa del carrer de Mossén Cinto.

Ab lo qual aquest bon senyor tindria un continuo disgust, al pensar ab la facilitat ab que se 'l va treure de casa y ab la impossibilitat de treurese'l de las parets exteriors del seu domicili. Ja ho compreném que per ell aixó fora una molestia .. Pero en el cas present no 's tracta de donar gust á cap marqués, sino de recordar que Mossén Cinto va viure en aquell carrer la major part del temps que va residir á Barcelona.

Y si hi ha algú á qui li piqui que s' ho rasqui, que més va tenir que rascar en nom de Deu el pobre víctima de tantas y tan inhumanas persecucions.

Pero Sr. Picó ¿será possible que surti de la presidencia del Ateneo sense haver fet altra cosa que autorisar la burda tupinada que 's perpetrá al efectuar-se la renovació de la Junta de la secció de Agricultura?

Vosté que fa aquells discursos tan elevats buscant en els amagatalls més recóndits de la Historia els orígens de la decadencia de Catalunya, consentirá que quedi ferma una tupinada electoral, digna tot lo més de un Samaranch ó un Escuder?

Sembla mentida. Vosté ha de saberho, com ho sab tot l' Ateneo. Sis individus (tres menos dels que 's necessitan perque sigui válida una elecció) van alsar un' acta simulant qu' eran deu y lo qu' es pitjor encare, repartintse tots els cárrechs. ¿Vol encare una barra més poch heráldica?

Francament, Sr. Picó, no 'l creya capás de consentir aquesta ilegalitat, que no pot autorisarla res, ni 'l temor de que repetintse l' elecció en forma legal, sufreixin els perdigots en la secció de Agricultura una derrota semblant á la que varen experimentar en la secció de Ciencias morals y políticas.

Diálech:

—Ja s' ha enterat de las cartas creuhadas entre 'l periodista de Valladolid Sr. Silió y en Russinyol?

—Sí, senyor.

—¿Y qué li sembla? ¿Qué me 'n diu?

—No res; que l' un y l' altre matan el temps jugant á cartas.

—Bueno; pero ¿no creu que 'l regionalisme pot arribar á extendres per las demás regións d' Espanya y fins per la mateixa Castella, si 'ls escriptors de una y altra banda continúan relacionantse en termes tan cortesos?

—Lo que crech es que si 'l Sr. Russinyol continúa rectificand alló que va dir de rompre las amarras, que, com recordará, va ser tan aplaudit, y la dona per tirar piropos als castellans, prompte 'l tractarán de sigronaire y choricero, y en aquest joch de cartas perdrá la jefatura.

—¿Vol dir?

—Tal com sona. Bé sab tothom que no es aquest el taranná de la inmensa majoría dels companys de causa.

La Renaixensa ha comensat á treure la funda al canó pera disparar contra l' Ajuntament.

En un article titulat «Desgavell municipal» reconeix que á la Casa gran no 's fa més que presentar projectes, que de tals no passen, y que si alguna cosa s' ha intentat sempre 'l fracás ha seguit de molt prop á l' ensaig.

«La confusió —diu— impera á la Casa de la ciutat en tots els terrenos», afegint que 'ls grupos de que 's compón la corporació municipal están tots ells

interiorment fraccionats y subdividits, sense unitat de miras ni criteri fixo.

Tot aixó diu *La Renaixensa*.

Y *La Perdiu*, com si no hi sentís, de cap á la menjadora.

Té rahó en Corton de *El Liberal*:

«Con el catalanismo, como doctrina, se puede tratar amistosamente sin venir á las manos; con la prensa catalanista, no. ¡Qué mal educada está la prensa catalanista!»

S'han lluhit els noys de *Art y Patria* ab la seva exposició del *Ateneol*

Resultá que de aquella colecció de bunyols *artístichs y patriótics* no va volerne menjar ningú, y quan arribá l' hora de plegar el ram, se trobaren pobras criaturas! sense poder saldar el compte del fuster que va procedir á la instalació.

En vista de lo qual va emportarse'n algunas obras que li responguin de la factura. Ab lo qual haurá fet sempre un mal negoci.

Millor li aniria convenintse amistosament ab els socis de *Art y Patria*, y obligantse aquests á pintar-li unas quantas dotzenas de catres.

Aixís pot ser faría la pau; ab els quadros me sembla á mí que s' ho *pintará*.

Actualment s' está celebrant á Londres un centenari curiós: el dels pantalons llarchs, qu' en temps de Jordi IV vingueren á destronar la calsa curta.

Sembla que la moda nova havia de disgustar soberanament á las fillas d' Eva, privantlas de la contemplació de las pantorrillas masculinas. Pero no sigui aixís, puig el poagre havia deixat tals inflores y deformacions en las pantorrillas dels cortesans de aquell monarca, que 'ls pantalons llarchs sigueren tinguts com un providencial recurs mantenidor de no pocas ilusions.

La proba es que fa un sigle que viuhem y ningú pensa en escursarlos.

—Qué li passa á D.ª Gertrudis, que no se la veu may ab la cara descuberta?

—Ay noy, ha anat fent anys y li ha sigut precis tirar un vel sobre 'l passat.

CANTARELLAS

Tú ets una noya atractiva sol dir tothom, y que vals: y encar voldrías molt mes si tingués mes cabals.

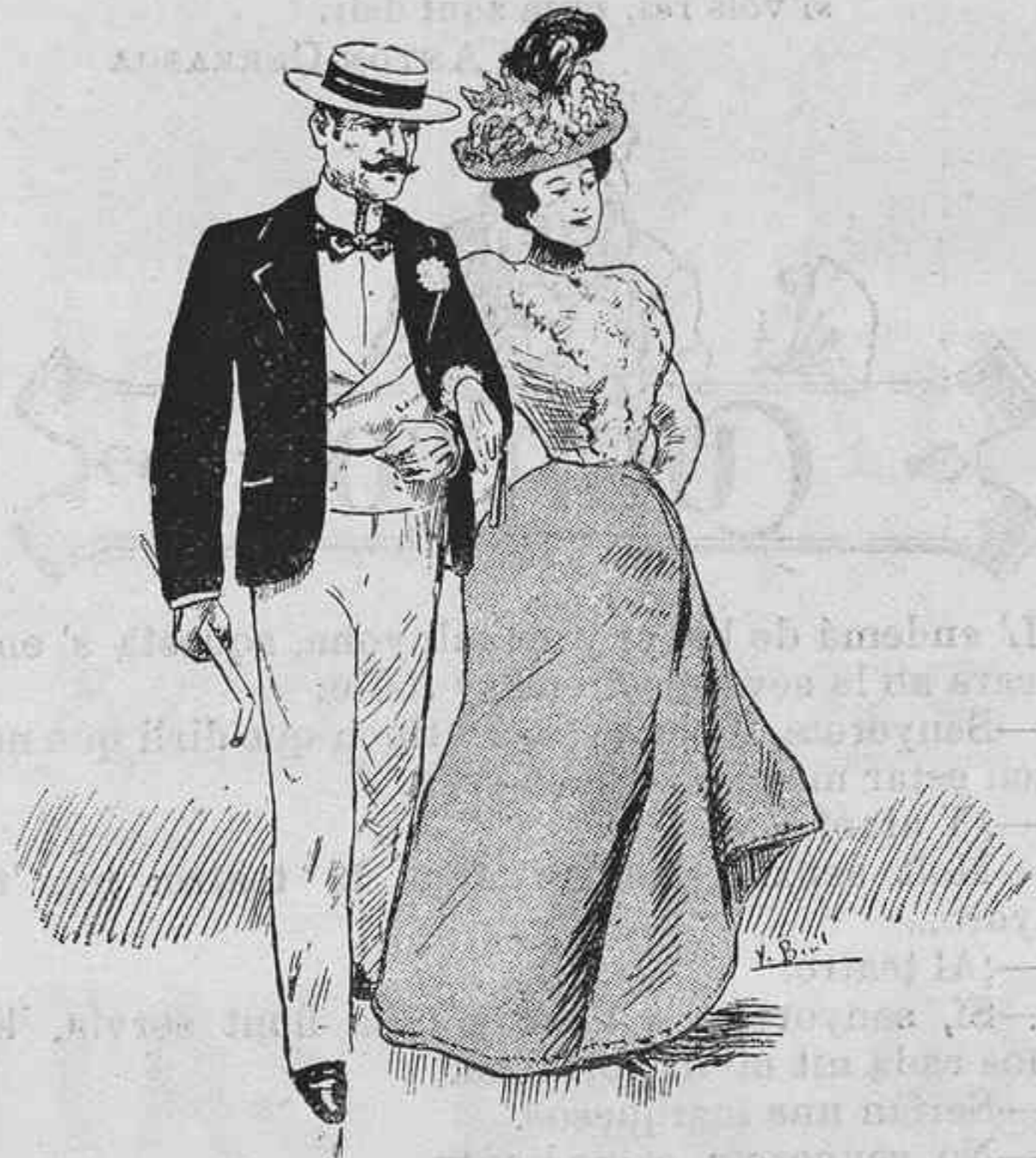
¡Quína sort tens, criatura: tan lletja y tan mal forjada y qu' encar se sentí á dir á molts joves, que 'ls agradas!...

No es per falta de desitj que no 't deixas besá 'l rostre, es mes aviat perquè te 'n donas... poca vergonya.

Ves y digas á ta mare que no 't fassi acompanyar, puig com que no ets cap *alhaja* crech que ningú 't robará.

Si 'm vens á buscar á casa

¿AHONT VAN?

A lucirse y á ver la verbena y... etc., etc., etc.

que sigui avants de las set: puig de anar tant pels *mitins* m' he tornat molt matiné.

Diuhem que fas molta *tropa* y aixó es la pura vritat: des qu' estás ab un sargento ja has tingut tres militars.

A la porta de la escala

NIT DE SANT JOAN

Mentres els senyors passejan mostrant son semblant felís, un *discípulo* de Caco fa la verbena al seu pis.

no m' hi vinguis á trucar:
ja sabs que visch al quart pis:
si vols res, puja aquí dalt.

ANTON CARRASCA

L' endemá de haver pres minyona, aquesta s' encara ab la seva mestressa y li diu:

—Senyoreta, dispensi; pero tinch que dirli que no puch estar més en aquesta casa.

—¿Y aixó?

—Molt senzill: voldria anar al teatro: me 'n anyoro...

—¡Al teatro!

—Sí, senyoreta: á l' altra casa hont servia, 'ls amos cada nit m' hi portavan.

—Serían uns marquesos.

—No, senyoreta: comediantes.

Filosofia erótica.

Entre amichs:

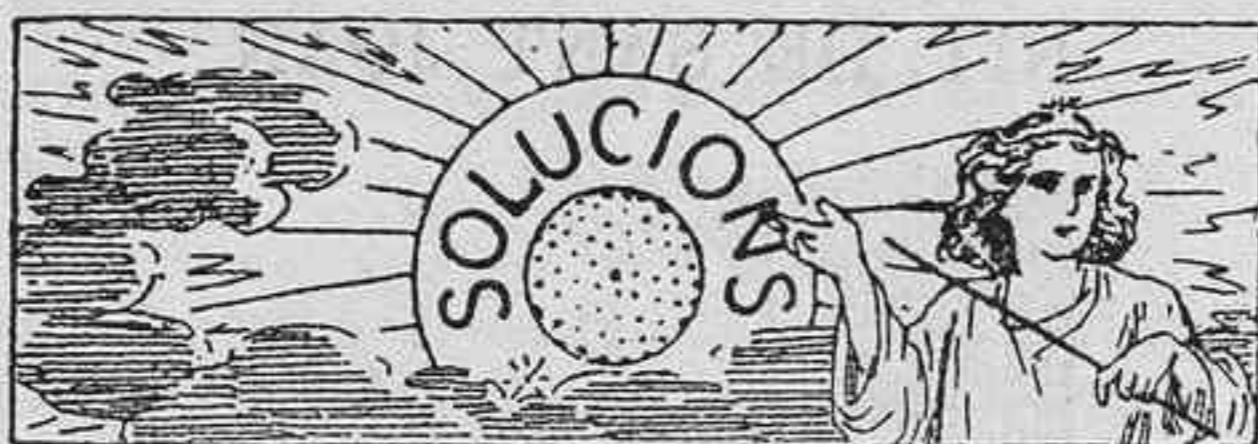
—No atinarías quina es la causa de que un home prefereixi la querida á la esposa.

—No certament.

—Donchs jo penso saberho: una simple qüestió de llibertat en el parlar.

—No t' entench.

—Es molt senzill: davant de la querida pots parlar de la dona, mentres que davant de la dona no pots parlar de la querida.

À LO INSERTAT EN LO ÚLTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA 1.ª — *Sa-la-me-ra.*
- 2.ª ID. 2.ª — *Es pa sa.*
- 3.ª ANAGRAMA. — *Tirà—Rita—Tria.*
- 4.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH. — *Matilde.*
- 5.ª GEROGLÍFICH. — *Sis y set tretze, lo punt de las donas.*

XARADAS

UN SOLDAT Y UNA CRIADA

—Escolta, tú, bona pessa;
vinam aquí, magarrinyas.
—*¡Ridió! que m' ase perdé
er tiempo y hoy yevo prisa.*
—*Bueno, hombra, ja marxarás;
¡trapella! tú no m' estimas.*
—*¡Que yo no te timo ises?...*

*oye tú; á too el queso te iga
dile que er furso Dolore,
é isir si tú no me birlas.*

—*Veurás: lo hu-dos-terça-quart
aquell quart-tres Boquería...*

*escoltam bé, segons diu
la tot, qu' es la seva filla,
te vá veurer á n'a tú
que t' estavas l' altre día
festejant una nyinyera.*

—*¡Otra! si yo en tou mi vida
no pienso má que en tu cara;
vamo, que too eso é filfa,
filfa pura y na má zetamo?*

—*Ah; donchs. no 's hu-dos cap día
de dirme que tú ets un nyébit.*

—*Un yebi yo?*

—*Sí.*

—*¡Mardita*

*sea su etampa; capá
soy d' haserla una sarsicha!*

—*Be ja ho sé qu' ets un valent,
pro, matemho aixó, Martinas
¿m' estimas forsa tú á mí?*

—*¡Olé si ere tú, mi niña*

*la mujé que er Univreso
tié con ma cara... de griya!*

—*Be, no 'm rebreguis per 'xó.*

—*Oye; mañana ties cita.*

—*No faltaré al dematí
al cinch quart-cinch la cantina.*

—*¡Ere má durse que er mié!*

—*Sí, pro, estigas que 'ns vigilan;
te un ralet y adeu qu' es tart*

—*Abur pué, y hasta la vista.*

—*(Quin soldat més aixerit!)*

—*¡Adió! (que torpe é la chica!)*

J. STARAMSA

ANAGRAMA

—*Si un bandolé 'l sorprengué
y li manés dá 'ls dinés
¿ho total?*

—*No, que 'l total
fins, si pogués, á mata'l.*

J. FARRÉS GAIRALT

TRENCA-CLOSCAS

D. JOSEPH C. LLORENS ROCA

FLASSÁ

Formar ab aquestas lletras degudament combinadas el títol d' una aplaudida comedia catalana.

ALBERTET DE VILAFRANCA

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6 7 8. — *Llegúm.*
- 1 2 3 6 5 8 7. — *Regiment de caballería.*
- 1 2 3 4 7 8. — *Lo que sobra á Barcelona.*
- 1 5 3 6 7. — *Planta aromática.*
- 4 2 7 3. — *Nom d' home.*
- 3 7 8. — *Part del cos humá.*
- 6 5. — *Vegetal.*
4. — *Consonant.*

RATAFLAUTAS

GEROGLÍFICH

PÉRIT

ALIANSA

IT

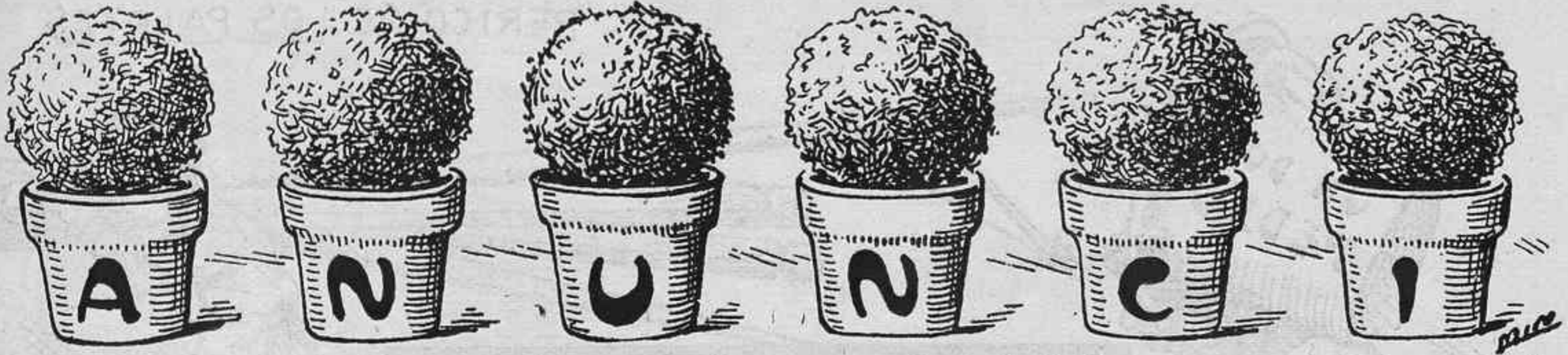
IA

JOSEPH GORINA ROCA

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta de LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm.
Tinta Ch. Lorilleux y C.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Benito Pérez Galdós

EPISODIOS NACIONALES

CUARTA SERIE

ACABA DE PUBLICARSE

LAS TORMENTAS DEL 48

Un tomo en 8.º, Ptas. 2

COLECCIÓN ECONÓMICA DE LEYES ESPAÑOLAS

ACABA DE PUBLICARSE

Coches automóviles

ANOTADA Y CONCORDADA POR ENRIQUE MHARTIN Y GUIX

Precio 1 peseta

VOLUMENES PUBLICADOS

Reglamentación de teatros
Trabajo de mujeres y niños
Garantías constitucionales
Asociaciones religiosas
Corridas de toros y novillos

Precio de cada tomo, encuadernado, Ptas. 1.

Noli me tangere, por José Rizal.	Ptas. 1
Viajes morrocotudos, 4.ª jornada, por J. Pérez Zúñiga.	» 2
Del bulto á la Coracha, por Arturo Reyes.	» 3

COLECCIÓN DIAMANTE — TOMO 82

LA SAMARITANA

NOVELA ORIGINAL, POR

Laura García de Giner

Un tomo en 8.º, Ptas. 0'50

ENTRE FALDILLAS Y PANTALONS

PER C. GUMÁ
Preu 2 rals

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, si no 's remet ademés un ral pera certifiicat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

ELS QUE DIUMENJE FARÁN LA FESTA

PERICO DE LOS PALOTES

Un grapat de Peres célebres.